завтрашнього дня готується демократією в школі. Авторитарний режим у школі не знає, як формувати демократичних громадян» [4, с. 141].

Педагогіка С. Френе передбачає також і співробітництво. І не лише вчителя й учнів, а й учнів один з одним – у класі, школі, з партнерами по листуванню, з батьками та іншими дорослими.

Спонукання до учіння, знання спрямовуються не тільки від учителя («за вертикаллю – зверху»), як це властиво традиційній педагогіці, воно є наслідком і горизонтальної взаємодії (взаємодопомога дітей, підготовлені для своїх товаришів повідомлення, листування), і «за вертикаллю – знизу» (дитячі повідомлення, встановлені дітьми закони і правила, запропоновані ними різні форми роботи [6, с. 32].

Отже, провідними символами виховної системи С. Френе є демократизм, свобода, співробітництво, праця.

Познайомившись з педагогічною спадщиною С. Френе можна зробити висновок, що його педагогічний світогляд характеризується яскравим гуманістичним спрямуванням.

Визначальним чинником освітньої системи, теоретичною основою порівняння чинних освітніх систем, він вважав філософію освіти.

На думку автора психології «Школа успіху і радості», вчитель, який володіє філософськими основами педагогічної діяльності, здатен створити власні педагогічні технології, оскільки він бачить стратегію освіти і може визначити своє місце в ній. Такий підхід, разом з гуманістичними засадами педагогіки С. Френе, актуальний у розумінні суті, завдань і ролі освіти в сучасному світі [4].

Сучасні послідовники Френе підкреслюють міжнародне значення його системи, вважаючи, що «педагогіка Френе не є специфічно французькою, як Ейфелева вежа». За їх глибоким переконанням, Френе викликав живий інтерес серед педагогічної громадськості багатьох країн, оскільки він вловив ті об'єктивні вимоги, які демократичне суспільство має ставити школі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Біографія та педагогіка С. Френе . [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.ebk.net.ua/Book/synopsis/pedagogika/part4/010.htm
2. Гуманістична педагогіка С.Френе [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://allref.com.ua/uk/skachaty/Gumanistichna_pedagogika_S%7CFrene
3. Дигнівська І. М. Інноваційні педагогічні технології. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
4. І. А. Суржикова «Педагогіка Селестена Френе з погляду сучасності» — Київ : Грані-Т, 2008. — 96 с.
5. Сутність педагогічних ідей З Френе і актуальність їх використання в теорії та практиці вітчизняного [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ua-referat.com
6. Сухомлинська О. В. С. Френе і В. Сухомлинський: спільне і відмінне у вихованні / О. В. Сухомлинська // Шлях освіти. – 1997. – № 2. – С. 30–35.

Максимів Н.

Науковий керівник – доцент Писарчук О. Т.

ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ М. МОНТЕССОРІ В СИСТЕМІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Кожній дитині від природи дано бути розумною і успішною людиною. Завдання дорослих - просто допомогти малюкові розкрити свій потенціал, навчити його самостійно осягати світ. Для цього дуже важливо створити середовище, в якому дитина зможе і захоче проявити свої індивідуальні здібності, буде розвиватися і навчатися у власному ритмі. Таку можливість надає нам педагогіка Марії Монтессорі.

Педагогіка видатного італійського гуманіста Марії Монтессорі (1870-1952), як справедливо стверджують, « завоювала весь світ » у світовому педагогічному досвіді не було і не має такого органічного поєднання різних знань, як у розробленій нею технології.

Метою роботи є ознайомлення з історією виникнення, впровадження і використання педагогічних ідей Марії Монтессорі в сучасних дошкільних закладах.

Розробляючи власну педагогічну систему, М. Монтессорі спирались на ідеї французьких психіатрів і педагогів Жанна–Гаспара Ітара (1775-1838) та Едуарда Сегена (1812-1880), які

теоретично обґрунтували і практично довели неабиякі можливості виховання дітей з особливими потребами за допомогою спеціальних вправ. В ідеї Е.Сегена про доцільність застосування у процесі виховання нормально розвинених дітей фізіологічного методу, що ґрунтується на індивідуальному дослідженні дитини, організації виховних прийомів з урахуванням фізіологічних і психологічних явищ, М. Монтессорі побачила потенціал, реалізація якого могла б реформувати школу, виховання загалом [6, ст. 43].

Вона почала працювати зі звичайними дітьми, становище яких у школах було набагато гіршим, ніж її вихованців. Необхідність послуговування найновішими науковими даними спонукала її до вступу на філософський факультет університету, де вона опанувала проблеми експериментальної психології, дидактику початкової школи, одночасно викладаючи педагогічну антропологію. Результатом цієї праці стала книга « Педагогічна антропологія », в якій Монтессорі підтримує положення свого вчителя, відомого італійського антрополога Джузеппе Серджі про те, що «проводити антропологічні виміри зовсім не означає встановлювати систему педагогіки», а «для відшукування розумних природних методів виховання суттєво необхідно проводити точні та раціональні спостереження над людиною як особистістю, особливо в період до 7 років, оскільки це вік, у якому повинні закладатись основи виховання і культури» [5, ст. 126].

Після багаторічних наукових пошуків М. Монтессорі задумалася над створенням системи, яка була б строго індивідуалізованою, давала б змогу педагогові спостерігати за дитиною і вивчати її. Посередником між педагогом і дитиною, за її переконанням, має бути дидактичний матеріал, покликаний пробудити самодіяльність дитини, допомагати її самовихованню, самонавчанню, саморозвиткові. Зібравши, осмисливши й інтегрувавши компоненти багатьох педагогічних теорій (Р.Перейри, Ж.-Г. Ітара, Е.Сегена, Дж.Локка, Ж.-Ж. Руссо, Й.-Г. Песталоцці, Ф.Фебеля та ін.), М. Монтессорі розробила цілісну систему, в якій відсутність, на перший погляд, теоретичної новизни й оригінальності, за багатьох безперечних переваг, є її головною практичною силою [1].

Методика Монтессорі є моделлю особистісно орієнтованого підходу до навчання і виховання. В її основі лежить ідея про те, що кожна дитина, з її можливостями, потребами, системою стосунків проходить свій індивідуальний шлях розвитку. В продовж усього життя Марія Монтессорі уважно спостерігала за дітьми. Вона зрозуміла, що все, що вони роблять, аж ніяк не випадково. Не випадково вони починають співати або вимагають, щоб іграшка лежала на певному місті. Монтессорі зробила висновок, що діти проходять певні етапи розвитку. З двох до чотирьох років – час порядку, дитина вимагає точного виконання всіх церемоній. Якщо батьки привчають її до порядку в цьому віці, то це залишається з нею на все життя. Приблизно 3,5 до 4,5 років дітям подобається писати, а з 4,5 до 5,5 дітям подобається читати. Тільки до шести років діти «убирають » у себе запахи, кольори, звуки. Яким покажуть їй світ дорослі в цьому віці, таким вона його і сприйматиме на слух, на зір, на запах. У 4-6 років дитина виходить із власного світу і перетворюється на активного дослідника довкілля і людей. У неї розвивається здатність до абстракції. В дев’ять років діти починають почуватися вченими, їм самим хочеться пояснити світ [2].

Три провідних положення характеризують сутність педагогічної теорії М. Монтессорі:

1. Виховання повинно бути вільним;
2. Виховання повинно бути індивідуальним;
3. Виховання повинно спиратися на дані спостережень за дитиною.

Звернення дитини до вчителя: « Допоможи мені це зробити самому » - девіз педагогіки Монтессорі [3].

Монтессорі була переконаним противником класно-урочної системи. Вона відмовилася від парт, за якими діти повинні сидіти нерухомо, від кафедри, що ставить учителя на авторитарну позицію, від колективних уроків, що не враховують індивідуальних здібностей конкретної дитини. Вона виступала проти єдиних для всіх навчальних програм, що не дозволяють дитині просуватися своїм темпом і реалізувати свої інтереси [4].

Онук Марії Монтессорі, Маріо, у своєму посланні Ірландському товариству імені Монтессорі в 1989 р. писав: «Марія Монтессорі відкрила «секрет дитинства», його важливість для формування людини. Це дає можливості вести дитину її власним вільним внутрішнім шляхом, з чистим екологічним бачення її зв’язку і спорідненість з природним і соціальним

оточенням. З цього виникає потреба боротися за ідеали миру всьому світі заради виживання всього людства ». На межі XIX – XX століть педагогічна наука вже підійшла до розуміння того, що освіта не формує дитину, а лише надає можливості для розвитку і її здібностей за допомогою власної діяльності. Вчитель повинен тільки організувати цю діяльність належним чином [4].

Класну кімнату в Монтессорі-школах умовно розділено на 5 зон: Навички Практичного Життя, Сенсорика, Математика, Розвиток мовлення, Космічне виховання. Кожна з цих зон обладнана відповідними дидактичними матеріалами Монтессорі. В школах Монтессорі немає традиційних іграшок, замість них — матеріали для «дитячої роботи», яка природно розвиває кожну дитину відповідно до її індивідуального темпу, здібностей та інтересів.

Педагогіка Монтессорі підкреслює і розвиває потенційні здібності дитини, використовуючи спеціально розроблені навчальні матеріали, та ретельно підготоване середовище, приділяючи велику увагу незалежності дитини та її індивідуальним потребам [6, ст. 42].

Світове визнання технологія М. Монтессорі здобула завдяки гуманістичному підходу для виховання і навчання дітей, вірі у безмежні можливості розвитку дитини, опорі на її самостійність та індивідуальність. Виховна мета цієї технології полягає в розкритті духовного та інтелектуального потенціалу дитини, засобами її досягнення є не зовнішні впливи на особистість, а спеціально сформоване середовище, своєрідна «духовна екологія» [7, ст. 200].

В даний час педагогічну систему Монтессорі використовують у всьому світі. Основною відмінністю Монтессорі - педагогіки від традиційних дитячих садочків є відношення до дитини як до унікальної, вільної, неповторної особистості, з своїм власним планом розвитку, своїми способами і термінами засвоєння навколишнього світу.

Монтессорі - педагогіка унікальна. ЇЇ основа полягає в розумному відношенні між свободою і чіткою структурою, спеціально створеною для маленької дитини. ЇЇ метод забезпечує дітей цікавою для них діяльністю, надає ретельно розроблені дидактичні матеріали, які відповідають природнім потребам дитини. Система Марії Монтессорі надає дітям базу для формування особистості - всесторонньо розвиненої, відповідальної, щасливої і освіченої.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Педагогічна система Марії Монтессорі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://otherreferats.allbest.ru/pedagogics/00222406_0.html
2. Педагогічні ідеї Марії Монтессорі в сучасних дощкільних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bestreferat.ru/referat-136711.html
3. Педагогічна діяльність і теорія дошкільного виховання Марії Монтессорі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://studopedia.su/16_10445_pedagogichna-diyalnist-i-teoriya-doshkilnogo-vihovannya-marii-montessori.html
4. Володин С.П., Блонський П. О Марії Монтессорі // Дошкільне виховання – 1994, № 10.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник – К, Академвидав, 2004 – 352 с
6. Ільченко А. Становлення особистості М. Монтессорі як гуманіста / А. Ільченко // Дефектологія. – 2005. – № 4. – С. 41–43.
7. Якименко С.І. Педагогічні ідеї Софії Русової та Марії Монтессорі: порівняльний аналіз : монографія / С.І. Якименко, Г.С. Міленіна. – К. : Видавничий дім «Слово», 2015. – 296 с.

Максимів Н.

Науковий керівник – доцент Писарчук О. Т.

МЕТОДИКИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ У КРАЇНАХ ЄВРОПИ

У багатьох країнах світу значна увага приділяється розвитку дошкільних закладів і вдосконаленню процесу виховання дітей. Дошкільне виховання є початковою ланкою єдиної системи виховання і навчання, ним опікуються місцеві органи влади, промислові та сільськогосподарські підприємства, релігійні та громадські організації, приватні особи. У містах і селах набули поширення такі типи дошкільних закладів, як стаціонарні та сезонні ясла і садки з різною тривалістю роботи, дошкільні відділення при початкових класах, материнські школи або майданчики.